

Decizia nr. 5 din 28 martie 2024 cu privire la candidatura Tatiane ROTARU, candidată la funcția de membră a Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

I. Introducere

1. Comisia a deliberat în ședință închisă la data de 28 martie 2024. Membrii participanți au fost:

*Nadejda HRIPTIEVSCHI
Cornel LEBEDINSCHI
Christopher LEHMANN
Irmantas MIKELIONIS
Tatiana RĂDUCANU
Saskia de VRIES*

2. Prezenta decizie o vizează pe Tatiana ROTARU, candidată la funcția de membră a Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor (în continuare "CSP").
3. În temeiul art. 22 alin. (13) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (în continuare "Legea nr. 252/2023"), Comisia a evaluat candidata conform procedurii și criteriilor reglementate de Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri legate de selectarea candidaților la funcția de membri în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare "Legea nr. 26/2022"). În acest sens, Comisia a adoptat „Regulamentul de organizare și funcționare pentru evaluările conform procedurii și criteriilor reglementate prin Legea nr. 26/2022” (în continuare „Regulamentul”) și Regulamentul de evaluare pentru evaluările conform procedurii și criteriilor reglementate prin Legea nr. 26/2022” (în continuare „Regulamentul de evaluare”).
4. Comisia concluzionează, unanim, că Tatiana ROTARU întrunește criteriile de integritate etică și financiară prevăzute de Legea nr. 26/2022 și astfel, promovează evaluarea.

II. Subiectul evaluării

5. Tatiana ROTARU (candidata) a activat în funcția de procuror în cadrul Procuraturii raionului Soroca din 2011 până în 2016. Ea a demisionat din organele procuraturii la 29 iulie 2016. În anul 2017 ea trecut cu traiul în Germania, unde a locuit și a lucrat până în anul 2023. În perioada ianuarie 2021 - ianuarie 2023, ea a continuat să locuiască în

Germania, însă se afla în concediu de îngrijire a copilului. Candidata a revenit în Republica Moldova în anul 2023 și actualmente nu este angajată cu normă întreagă.

6. Candidata a absolvit Institutul Național de Justiție în anul 2011.

III. Criterii de evaluare

7. Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

8. Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

9. Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

10. Art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 prevede că pentru evaluarea integrității candidatului, Comisia verifică:

a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

11. Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.
12. În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).
13. În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.
14. În ceea ce privește standardul "dubii serioase" în temeiul Legii nr. 26/2022, Curtea Constituțională a reținut că definiția standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, n acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării. De asemenea, Comisia este obligată să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării de către candidat. Mai mult, Legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție. (Decizia nr. 42 din 6 aprilie 2023, punctele 134, 135).
15. În acest context, Comisia de la Veneția a subliniat că într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple

îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de încălcare a legii, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea Opinia nr. 1064/2021 din 20 iunie 2022, CDL-AD(2022)011, §§ 9-10).

16. Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

IV. Procedura de evaluare

17. Candidata s-a aflat pe lista candidaților prezentată la 15 decembrie 2023 Comisiei de către CSP, în temeiul art. 9 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluare la funcția de membră a Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea CSP.
18. La 22 decembrie 2023, Comisia a notificat candidata cu privire la inițierea evaluării și a solicitat ca acesta să completeze și să returneze Comisie declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani (în continuare "declarația pentru ultimii cinci ani"), care include lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, precum și un chestionar privind integritatea etică, în termen de șapte zile, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022. La 29 decembrie 2023, Tatiana ROTARU a prezentat declarația pentru ultimii cinci ani și chestionarul privind integritatea etică completate, încadrându-se în termenul de șapte zile.
19. În cadrul evaluării integrității etice și financiare a candidaților, Comisia a obținut informații din numeroase surse. Sursele au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, bănci, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la un candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.
20. În măsura în care au fost depistate probleme din declarația pentru ultimii cinci ani a candidatei, din chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, aceste probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei. La 16 februarie 2024, 29 februarie 2024 și 19 martie 2024, Comisia i-a solicitat Tatiane ROTARU să prezinte informații suplimentare pentru a clarifica anumite aspecte. Candidata Tatiana ROTARU a oferit răspunsuri și documente în termenele stabilite.

21. La 18 martie 2024, în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, Comisia a invitat-o pe candidata Tatiana ROTARU să participe, la 26 martie 2024, la o audiere. Candidata a fost informată că poate solicita accesul la dosarul său de evaluare. Ea nu a solicitat acces la dosarul de evaluare.
22. La data de 26 martie 2024, Comisia a desfășurat audierea publică. În cadrul audierii, candidata Tatiana ROTARU a reafirmat corectitudinea răspunsurilor sale din chestionarul privind integritatea etică pe care l-a prezentat la 29 septembrie 2023 și a declarat că nu are nicio corectare sau completare la răspunsurile pe care le-a oferit anterior, la solicitările de informații ale Comisiei.

V. Analiza

23. În această secțiune sunt analizate faptele relevante și motivele care stau la baza deciziei. În baza informațiilor colectate, Comisia a solicitat clarificări suplimentare de la Tatiana ROTARU cu privire la următoarele probleme: nedepunerea declarației cu privire la venituri și proprietate la încetarea activității (în continuare "declarația la încetarea activității") pentru anul 2016, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere (în continuare "Legea nr. 1264/2002"), în termen de 20 de zile de la încetarea activității.
24. Candidata a demisionat la jumătatea anului 2016 (29 iulie 2016) și avea obligația de a depune o declarație la încetarea activității, în termen de 20 de zile din data încetării activității. A se vedea art. 8. alin. (3) din Legea nr. 1264/2002 (în vigoare la data de 29 iulie 2016).
25. În comunicarea scrisă cu Comisia, candidata a recunoscut faptul că nu a depus declarația la încetarea activității în anul 2016, ca urmare a demisiei și a susținut că „nu a fost intenționat faptul că nu am depus declarația, pentru că nu am avut ce ascunde, nu am obținut bunuri mobile și imobile, și nu am vândut careva bunuri. După depunerea declarației anuale pentru anul 2015, nimic nu s-a schimbat în următoarele 6 luni de activitate.” Candidata a remarcat și că după ce și-a depus demisia, când actele sale i-au fost restituite de Secția personal din cadrul Procuraturii Generale, ea nu a fost întrebată niciodată dacă a depus declarația la încetarea activității pentru anul 2016. De asemenea, ulterior nu a avut loc nicio comunicare, verificare sau inițiere a controlului de către Comisia Națională de Integritate (CNI) sau Autoritatea Națională de Integritate (ANI) cu privire la acea declarație.
26. Noua Lege nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în continuare "Legea nr. 133/2016") a intrat în vigoare la data de 1 august 2016, la doar trei zile după ce candidata demisionase din organele procuraturii. Astfel, anul 2016 a constituit o perioadă în care regimul de depunere a declarațiilor anuale era în schimbare. Astfel, cum a menționat candidata în răspunsurile sale adresate Comisiei, la momentul demisiei sale, existau puține îndrumări oficiale cu privire la modul și momentul în care trebuiau completate declarațiile la demisia sa. Candidata a menționat că „nu exista un Regulament

privind modul de completare a declarațiilor și un Ghid privind sistemul de depunere în formă electronică. Și chiar nu se mediatiza care era procedura la acel moment, precum și despre obligativitatea depunerii declarațiilor și eventualele riscuri în cazul în care această declarație nu este depusă.”

27. În cadrul audierii, candidata a menționat că a plecat din Republica Moldova în Germania (unde a trecut cu traiul în cele din urmă) la scurt timp după demisia sa. Când a revenit în Republica Moldova mai târziu, tot în 2016, ea a analizat în continuare problema depunerii declarației și a constatat că în conformitate cu prevederile noii Legi nr. 133/2016, ar trebui să semneze declarația folosind semnătura electronică; însă aceasta nu avea o astfel de semnătură deoarece nu mai activa în cadrul procuraturii.
28. În cadrul evaluării, Comisia a examinat toate veniturile și cheltuielile candidatei pentru perioada 2008 - 2022. Comisia nu a identificat nicio problemă care să genereze preocupări privind avere inexplicabilă.
29. Nu există niciun dubiu cu privire la faptul că candidata a încălcat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale, prin faptul că nu a depus o declarație pentru anul 2016, ca urmare a demisiei sale din organele procuraturii, astfel cum prevede art. 8 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 133/2002. Pentru a stabili dacă un candidat întrunește criteriile de integritate, Legea nr. 26/2022 obligă Comisia să verifice respectarea de către candidat a regimului juridic de declarare a averii și intereselor personale. Art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26/2022 prevede că un candidat întrunește criteriile de integritate etică dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale, conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și/sau limitărilor. Obligația legală a funcționarilor publici de a depune declarațiile de avere în timp util și în formă completă este o obligație pe care Comisia o tratează foarte serios și pe care o consideră un standard esențial al unei politici anticorupție eficace. Prin facilitarea monitorizării averii funcționarilor publici individuali, regimul declarării averii îi descurajează de la comportament necorespunzător și îi protejează de acuzații false, precum și îi ajută la clarificarea întregului spectru al îmbogățirii ilicite sau a altor activități ilegale.¹
30. Cu toate acestea, întrebarea este dacă, nerespectarea de către candidată a acestor cerințe prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, se ridică la nivelul unei încălcări „grave” a respectivului articol, încât să pună la îndoială integritatea etică și financiară a acesteia, descalificând-o, astfel, pentru participare la concursul privind desemnarea în funcția de membră a Comisiei pentru selecția și evaluarea procurorilor.
31. La analizarea acestei probleme, Comisia reține o serie de factori relevanți. În primul rând, candidata a recunoscut cu rapiditate, atât în răspunsurile scrise, cât și din nou în timpul audierii, eroarea sa de a nu depune o declarație în 2016, astfel cum era obligată, ca urmare a demisiei sale din organele procuraturii. În al doilea rând, Comisia ia act de înregistrările anterioare privind depunerea în termen a declarațiilor necesare în perioada 2012 - 2015. În al treilea rând, Comisia reține că propriile sale eforturi, îndreptate spre o analiză atentă a situației financiare a candidatului, bazată atât pe propriile observații, cât și pe primirea,

¹ OCDE (2011), Declarații de avere pentru funcționarii publici: Un instrument pentru prevenirea corupției, OECD Publishing, p.12.

de documente coroborante și informații, dintr-o varietate de surse externe, au verificat că nu exista niciun indiciu cu privire la existența unei averi nejustificate din partea candidatei. În al patrulea rând, Comisia reține că candidata a relatat despre întârzierile și dificultățile în obținerea informațiilor contabile de la procuratură, de care avea nevoie pentru a completa declarația înainte de plecarea sa în Germania.

32. Deși acești factori nu scuză nedepunerea de către candidată a declarației solicitate, aceștia contribuie la demonstrarea faptului că încălcarea prevederilor art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 nu se ridică la nivelul de „gravă”. În această constatare, Comisia ține cont de prevederile art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al actualei Comisii pentru evaluările desfășurate conform procedurii și criteriilor reglementate prin Legea nr. 26/2022:

”La evaluarea conformității candidatului cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita, la următoarele:

- a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

33. Prin urmare, aplicând art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare și luând în considerare circumstanțele acestui caz, confirmăm faptul că nedepunerea de către candidată în 2016 a declarației la încetarea activității este o încălcare expresă a prevederilor legii, însă care nu se ridică la nivelul unei încălcări „grave” de etică în temeiul art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022.

34. Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și cu criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, referitor la nedepunerea unei declarații la încetarea activității în 2016, care a atenuat preocupările Comisiei cu privire la această problemă.

VI. Decizia

35. În temeiul art. 8 alin. (1), (2) și (4) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata întrunește criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, promovează evaluarea.

VII. Calea de atac și Publicarea

36. În temeiul art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, candidata are dreptul să conteste această decizie în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate. Contestația se depune la Curtea Supremă de Justiție, la adresa mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18.
37. Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, prezenta decizie este transmisă prin email candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care este, în acest caz, Consiliul Superior al Procurorilor. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la expedierea deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea deciziei, aceasta se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Procurorilor, în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidata nu se opune publicării.
38. Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.
39. Decizia a fost întocmită în limbile engleză și română.

Semnătura:

Christopher LEHMANN
Președinte al Comisiei de evaluare a procurorilor